

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
2007/6456 430 TBR

Vår dato
12 NOV 2007

Utkast til lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka) - høring

Vi viser til departementets brev av 26. juni 2007 med anmodning om uttalelse til utkast til ovenfor nevnte lovforslag.

Generelt

Osloområdet er et unikt naturområde med særdeles stor verdi for rekreasjon og fysisk aktivitet for befolkningen i hovedstadsregionen. Området gir Oslo verdier som få andre byer av tilsvarende størrelse kan vise til. Kort avstand til store, sammenhengende og godt bevarte naturområder, med gode muligheter for varierte friluftaktiviteter, er viktig for både trivsel og helse. Markas størrelse og variasjon gir rom for mange aktiviteter på ulikt nivå, og inneholder både lett tilgjengelige og vanskeligere tilgjengelige områder. Relativt stabilt vinterføre med godt tilrettelagt skiløypenett, godt merkede turstier for fottur og sykling og et skogbilvegnett som også gir god mulighet for sykling og ridning er med på å kanalisere ferdsel og begrense slitasje. Nærheten til store befolkningstette områder, innebærer også høyt potensial for konflikt – spesielt mellom friluftsliv og næringsvirksomhet, men også innen ulike typer friluftsliv. Fylkesmannen mener derfor det er riktig å gi Marka beskyttelse gjennom egen lov.

Lovutkastet innebærer at en særlov begrenser aktiviteten i et spesifikt naturområde rundt hovedstadsregionen, ut fra formålet om å bevare områdets spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelser og idrett. Etter Fylkesmannens mening innebærer ikke lovutkastet dramatiske endringer i forhold til dagens forvaltningsregime for marka. Dagens forvaltning er i hovedsak basert på at områdene er angitt som LNF-område i kommuneplanenes arealdel. Dette innebærer at all byggeaktivitet som ikke kommer inn under begrepet stedbunden næring, er forbudt. Om lag samme begrensinger vil man i prinsippet få med ny lov. Fylkesmannen mener lovutkastet etablerer en ryddig grense mot plan- og bygningsloven. Fylkesmannen mener videre at høringsnotatet burde inneholde en avklaring opp mot vern som landskapsvernområde etter naturvernloven.

Etter lovutkastet skal grensene for Marka fastsettes av Kongen. Dette innebærer at man sikrer grensene for Marka og naturkvalitetene i Marka i et langsiktig perspektiv, og at det blir langt vanskeligere å fravike grensene enn ved dagens forvaltning. Dette gir en samordnet, langsiktig og forutsigbar forvaltning av et svært viktig friluftsområde.

Besøksadresse	Postadresse	Fakturaadresse	Telefon	Saksbehandler, innvalgstelefon
Statens Hus	Serviceboks	Fakturamottak SSØ	61 26 60 00	Tor Brustugun, 61266032
Storgata 170	2626 LILLEHAMMER	Postboks 4104	Telefaks	Elektronisk post
Lillehammer		2307 HAMAR	61 26 61 67	postmottak@fmop.no
			Org. nr.:	Internett
			970 350 934	http://www.fmop.no

Lovutkastet innebærer at skogbruket i Marka fortsatt skal forvaltes etter skogbruksloven. Fylkesmannen anser dette som et naturlig valg. Skogbruket i Marka forvaltes etter særskilt forskrift hjemlet i skogbruksloven. Fylkesmannen mener forskriften sikrer et bærekraftig skogbruk i Marka. En forvaltning av skogbruket med hjemmel i en eventuell markalov ville etter Fylkesmannens syn innebære en unødig vanskeliggjøring av skogforvaltningen. Forskriften har i tillegg et breiere formål enn lovutkastet, ved at også hensynet til kulturminner og vannforsyning inngår. Skogbruk er den mest arealkrevende aktiviteten i Marka, og Fylkesmannen mener en naturlig følge av loven vil være at man foretar en revisjon av markaforskriften.

Områder med særlig verdi for friluftslivet kan etter lovutkastet, vernes som friluftsområder. Fylkesmannen mener høringsnotatet i for liten grad drøfter vernebestemmelsen, og savner blant annet en vurdering ulike formål innen friluftsliv. Fylkesmannen mener at i den grad man oppretter reservatlignende vern, må sikre erstatning etter samme prinsipp som vern etter naturvernloven.

Fylkesmannen går ut ifra at beitebruk i utmark innenfor Marka skal kunne fortsette som før. Slik bruk er da også klart i tråd med LNF-formålet som Marka skal ha i kommunale arealplaner. Fylkesmannen forstår det da også slik at gjerdning i forbindelse med beite også skal være tillatt, selv om ikke dette er nevnt spesielt i Markaloven.

Merknader til de enkelte bestemmelser

§ 1 Formål

Loven har to formål. Den skal bevare av et rikt og variert landskap, natur- og kulturmiljø i Marka og sikre området spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Det er liten konflikt mellom disse to formålene. Fylkesmannen mener likevel at bakgrunnen for loven er Markas verdi for hovedstadsregionen, gjennom befolkningens mulighet for friluftsliv, naturopplevelser og idrettsaktiviteter i nærområdene. Dette omtales også i departementets merknader til § 2, der det framgår at det er områdenes betydning for friluftsliv som skal være grunnlag for om området skal falle inn under loven. Fylkesmannen mener derfor formålet med loven bør omformuleres slik at bevaring av områdets spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelser og idrett på lang sikt blir hovedformålet, og videre at dette skal sikres ved å bevare et rikt og variert landskap, natur- og kulturmiljø.

§ 2 Geografisk avgrensning

Fylkesmannen mener avgrensning av det geografiske området som loven skal gjelde i, er en av de viktigste følgene av ny lov. Dette sikrer en grundig prosess for å etablere en hensiktsmessig grense, noe som gir forutsigbarhet på lang sikt.

§ 3 Myndighet etter loven

Kommunen er gitt myndighet til saker etter § 6 første ledd, mens Fylkesmannen i Oslo og Akershus skal ta stilling til saker etter § 6 fjerde ledd. Fylkesmannen mener det er uklarheter omkring disse to bestemmelsene og viser til merknadene til § 6 nedenfor.

Fylkesmannen viser videre til merknadene til § 7 nedenfor.

§ 4 Forbud mot bygge- og anleggstiltak, planlegging mv.

Lovutkastet angir Marka som LNF-område i kommuneplanenes arealdel, jf plan- og bygningsloven § 20-4 nr 2. Det er spesifisert at området ikke kan gis bestemmelser om spredt bebyggelse etter plan- og bygningsloven § 20-4 annet ledd bokstav c. Videre er det ikke anledning til å fremme reguleringsplan ut over de formål som går fram av loven. Fylkesmannen mener dette er en ryddig grensegang mellom de to lovene.

I departementets merknader er det spesifisert at masseuttak til husbehov i jord- og skogbruk og landbruksveger ikke faller inn under loven. Fylkesmannen mener husbehov er et noe uklart begrep, og viser til at det er et omfattende skogbilvegnett i Marka, med et kontinuerlig behov for vedlikehold. Massetak kan få en betydelig størrelse, med stort potensial for konflikt. Det samme gjelder nybygging av skogsbilveger. Fylkesmannen mener massetak og større landbruksveger bør reguleres i loven. Fylkesmannen viser i den sammenheng til at kommuneplanene kan ha strengere bestemmelser på dette området, jf § 20-4, andre ledd, pkt. a og f.

Det fins en god del eldre setrer og tidligere husmannsplasser innenfor Marka. Få av disse er i dag nødvendige for driften av gården, men de representerer viktige kulturverdier. Fylkesmannen mener kommunenes dispensasjonspraksis fra § 4, ikke må være til hinder for vedlikehold og restaurering av kulturlandskap, setrer og husmannsplasser for å bevare landskaps- og kulturverdiene knyttet til disse anleggene.

§ 5 Idrettsanlegg

Kun idrettsanlegg som fremmer formålet med loven kan etableres i Marka. Fylkesmannen ser at man vil finne en del grensetilfeller som kan være vanskelig å vurdere om fremmer lovens formål. Som eksempel vurderer Fylkesmannen en lysløype for å fremme lovens formål, mens et fotballstadion faller utenfor. I tilfelle utvidelse av et alpinanlegg, blir vurderingen atskillig vanskeligere. Fylkesmannen mener man bør legge opp til en differensiering, der grad av tilrettelegging varierer i ulike soner av Marka. Dette vil sikre bevaring av områder som bærer preg av å være urørt, også i nærområdene. Nye idretter må gis rom i den grad de ikke kommer i strid med lovens formål.

I departementets merknader vises det til at tildeling av internasjonale tevlinger kan utløse behov for nye anlegg, og videre lovens tekst om at det skal legges vekt på regionale eller nasjonale behov for etablering av nye anlegg. Fylkesmannen påpeker at man ikke må komme i en slik situasjon at søknad og tildelingen av større idrettsarrangement utløser nye anlegg i Marka, uten at spørsmålet om etablering av nye anlegg er avklart i forkant av søknaden.

Fylkesmannen mener enkelte skiløyper kan være tvilstilfeller i forhold til om de skal behandles etter § 5 eller § 6, og dermed eventuelt krav til reguleringsplan.

§ 6 Tilrettelegging for ferdsel, stier og løyper, inngrepstillatelse mv.

Hoveddelen av ferdselen i Marka er knyttet til merket sti- og løypenett og oppkjørte skiløyper, samt skogsbilveger. Tilretteleggingen foregår i hovedsak av Den norske turistforenings lokallag, Skiforeningen og kommunene. Dette er med på å kanalisere ferdselen, redusere slitasjen og stimulere til økt bruk av Marka. Det er viktig at det ikke legges unødige restriksjoner til denne aktiviteten. I den grad det skal gis forskrift om anlegg, rydding, merking og preparering av stier og løyper etter § 6 annet ledd, mener Fylkesmannen det er viktig å ta hensyn til grunneiers og ovennevnte organisasjoners erfaringer og behov.

Etter § 6 første ledd, jf § 3 annet ledd, krever anlegging av stier og løyper tillatelse av kommunen. Etter § 6 fjerde ledd kan Fylkesmannen i Oslo og Akershus gi offentlige myndigheter og organisasjoner med allment friluftsliv som formål rett til å anlegge, rydde, merke og preparere stier og løyper i Marka. Bestemmelsene kan tolkes slik at både kommunene og Fylkesmannen i Oslo og Akershus kan gi tillatelse om å anlegge stier og løyper. Fylkesmannen mener bestemmelsene må presiseres, og videre at fylkesmannsembetet som saken geografisk sett hører inn under skal orienteres.

I tredje ledd går det fram at anlegging, rydding, merking og preparering av permanente stier og løyper skal skje i samråd med vedkommende grunneier eller grunneierorganisasjon. Det står videre i beskrivelsen av bestemmelsen at dette kun gjelder inngrepstillatelse og ikke ved gjennomføring av tiltaket. Fylkesmannen ser at det kan være mulighet for konflikter mellom oppkjøring av skiløyper og bruk av de samme traseene til fremkjøring av tømmer i fbm. skogsdrift. Fylkesmannen forutsetter at grunneierinteressene her vil ha forrang, men at det av hensyn til friluftslivet må gjøres avbøtende tiltak som preparering og skilting av alternative løyper m.m.

§ 7 Offentlig infrastruktur

Bestemmelsen omtaler offentlig infrastruktur, som også omfattes av forbudet etter § 4. Departementet har av oversiktshensyn valgt å ta dette inn i en egen bestemmelse. Fylkesmannen stiller spørsmål ved om ikke § 7 bør gjøres generell, slik at også private anlegg omfattes.

Bestemmelsen omfatter kraftledninger med videre. Fylkesmannen går ut fra at dette innbefatter jordkabler. Innlegging av strøm medfører opplyste hyttegrender. Dette vil ha langt større virkning på friluftsopplevelsen enn selve tilførselslinjen.

§ 8 Motorferdsel

Lovutkastet ivaretar forbudet mot motorferdsel i utmark og vassdrag i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, og med nødvendige unntak for nærmere spesifiserte nytteformål. Høringsnotatet drøfter i liten grad forholdet til motorferdselloven. I områder vernet etter naturvernloven er det vanlig å både søke løyve etter motorferdselloven og etter vernebestemmelsene. Fylkesmannen mener det er uklart i hvilken grad det i Marka vil være nødvendig å søke tillatelse etter både motorferdselsloven og markaloven. Fylkesmannen mener forholdet til motorferdselloven bør avklares bedre. Dette er ikke minst viktig da utkast til ny motorferdsellov nettopp har vært ute på høring.

Departementet kan ved forskrift begrense motorferdselen på private veger. Fylkesmannen antar at dette også gjelder vinterbrøyting. Store deler av det private vegnettet i Marka er i dag stengt med bom, mens det i noen deler er åpent for fri ferdsel. En forskrift kan derfor i visse deler av Marka innebære innskrenking av motorferdselen. Ved utarbeiding av en slik forskrift er det viktig å ta hensyn til lovens formål, slik at man unngår at etablerte utfartssteder blir vanskelig tilgjengelig eller stenges.

Bestemmelsen åpner for transport av felt elg. Fylkesmannen mener bestemmelsen også bør gjelde transport av hjort.

§ 9 Behandling av søknader etter loven

Søknad etter loven omfatter tillatelse etter §§ 5 og 6. Fylkesmannen har ingen merknader til kravene til søknad.

§ 10 Dispensasjon

Bestemmelsen gjelder dispensasjon fra §§ 4, 5, 6 første ledd (reguleringsplan), 7 og 8. Fylkesmannen har, ut over merknaden i § 8, ingen merknader til vilkårene for dispensasjon.

§ 11 Klage mv.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er gitt klagemyndighet for alle kommunale vedtak etter loven. Det er i merknadene til bestemmelsen sagt at det bør innhentes en vurdering fra det fylkesmannsembetet som saken geografisk sett hører inn under. Marka er en del av de enkelte

fylkesmenns geografiske ansvarsområde. Fylkesmannen mener derfor en bestemmelse om Fylkesmannen som høringsinstans ved klagesaker må tas inn som en del av § 10.

§ 12 Særskilt vern

Bestemmelsen gir hjemmel for vern av områder av hensynet til friluftslivet. Det er her tale om områder som har særskilte kvaliteter for friluftslivet og videre at det ikke skal settes i gang tiltak som kan redusere områdets naturopplevelsverdi. Departementet sier i merknaden til bestemmelsen at slike aktiviteter kan være skogsdrift, løyper til idrettsformål og visse typer landbruksdrift mv.

Formålet med loven er i hovedsak hensynet til friluftslivet og vern av dets interesser. Særskilt vern kommer utenpå de generelle hensyn til friluftslivet som loven ivaretar. Det bør således foreligge objektive kriterier for ytterligere vern. Fylkesmannen mener høringsnotatet i for liten grad drøfter vernebestemmelsen og målbare kriterier for vern. Dette for å gi bedre forutsigbarhet for hvilke områder som kan forventes å bli vurdert for vern.

Fylkesmannen savner en vurdering av ulike verneformål innen friluftsliv. Fylkesmannen mener verneformålet friluftsliv kan dekke vern av alt fra små områder som "hundremeterskogen", via større bynære områder med høyt potensial for konflikter, til "stillesoner" og større urørte områder med villmarkspreget.

Det drives i dag et flersidig skogbruk med stor vekt på å unngå konflikter og tilrettelegge for friluftsliv og naturopplevelser. Fylkesmannen mener det fortsatt skal kunne drives skogbruk i enkelte områder vernet som friluftslivsområder, mens det i andre områder vil være riktig å bevare preget av urørt natur.

Skogbruket i Marka er regulert etter egen forskrift. Forskriften gir hjemmel for å styre skogbruksaktiviteten i særskilte områder. Det kan oppstå konflikter med skogbruk i enkelte områdene rundt hovedstaden. Fylkesmannen kjenner ikke til at skogbruksaktiviteten i disse områdene i dag er i stor konflikt med friluftslivsinteresser, men mener markaforskriften er moden for en revisjon.

§ 13 Saksbehandlingsregler

Bestemmelsen gir saksbehandlingsregler for vern etter § 12. Fylkesmannen har ingen merknader til saksbehandlingsreglene.

§ 14 Kompensasjon til eiere og rettighetshavere i verneområder

Vern etter markaloven gir rett til erstatning med utgangspunkt i allmenne rettsgrunnsetninger, jf § 14. Fylkesmannen mener at i den grad man oppretter reservatliggende vern, må sikre erstatning etter samme prinsipp som vern etter naturvernloven.

§ 15 Rådet for markasaker (Markarådet)

Fylkesmannen har ingen merknader til bestemmelsen, men forutsetter at et eventuelt markaråd får en balansert sammensetning, som gjenspeiler de ulike interessene i Marka.

§ 16 Forholdet til andre lover

Fylkesmannen har ingen merknader ut over merknadene til § 8 om motorferdsel.

§ 17 Tilsyn og kontroll

I bestemmelsen heter det at Statens naturoppsyn og kommunen skal føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i og i medhold av loven blir overholdt. Kommunen og Statens naturoppsyn avgjør på hvilke områder det skal føres tilsyn. Fylkesmannen mener det i

bestemmelsen bør fremgå klarere hvem som skal ha tilsyn med hva. Kommunene har i dag tilsyn etter bl.a. plan- og bygningsloven og skogloven. I tillegg er det andre lokale oppsynsordninger i forhold til jakt, fiske, motorferdsel i utmark m.m. Fylkesmannen ser ingen grunn til at det skal være behov for å etablere et nytt tilsyn på disse områdene. Det kan imidlertid være naturlig at Statens naturoppsyn har tilsyn med områder som er/blir vernet etter § 12 i Markaloven. Erfaringsmessig kan det bli uro og gnisninger når det etableres nye oppsynsordninger der hvor det allerede er etablert et oppsyn. Fylkesmannen mener derfor at det i § 17 må gå klarere frem hvem som skal ha hvilke oppgaver.

§ 18 Retting og avbøtende tiltak

Fylkesmannen har ingen merknader til bestemmelsen.

§ 19 Tvangsmulkt

Fylkesmannen har ingen merknader til bestemmelsen.

§ 20 Straff

Fylkesmannen har ingen merknader til bestemmelsen.

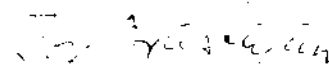
§ 21 Ikrafttredelse

Fylkesmannen har ingen merknader til bestemmelsen

§ 22 Endringer i annen lovgiving

Fylkesmannen ha ringen merknader til bestemmelsen.

Knut Berg e.f.
fung. fylkesmann

Tor Brustugun
seniorrådgiver

Kopi:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Østfold
Lunner kommune
Jevnaker kommune
Oppland fylkeskommune